ГЛОСАРІЙ ХІМІЧНИХ ТЕРМІНІВ ЧОТИРМА МОВАМИ (ENGLISH, FRANÇAIS, УКРАЇНСЬКА, РУССКИЙ) ЯК БАЗОВИЙ ЕЛЕМЕНТ У НАВЧАННІ ТА ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Рижова Ірина Анатоліївна, Єгорова Тетяна Володимировна
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
iaryzhova7@gmail.com

У епоху, коли кількість нової інформації з такої актуальної та провідної для сталого розвитку світу науки як хімія невпинно зростає, студентам, магістрам і аспірантам доводиться встигати збирати, класифікувати та використовувати для навчання та наукових досліджень, виконання дипломів, підготовки тез конференцій та наукових статей велику кількість іншомовних оригінальних публікацій. Існує потрібність у створенні професійно-орієнтованих посібників, учбових словників, різноманітних глосаріїв з різних спеціальностей.

Актуальність глосарія хімічних термінів чотирма мовами була зумовлена сучасними інтеграційними процесами в науці й економіці, що спричиняють нагальну потребу у кваліфікованих фахівцях у галузі хімії, які не тільки володіють кількома іноземними мовами (французькою, англійською) на високому рівні, але і термінологією, необхідною для ефективного оперування практичною та науково-теоретичною інформацією, здатні чітко, логічно й успішно вести професійно-орієнтований дискурс та самостійно здобувати знання в обраній галузі. Так, хімічний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка має розвинене співробітництво з країнами Євросоюзу, зокрема з Францією [1], а у міжуніверситетській програмі ERASMUS+ задіяна низка українських вищих навчальних закладів.

Складання глосаріїв має давні традиції. Перші глосарії (списки глос) відносять до XXV століття до нашої ери та знаходять на хетських табличках у Месопотамії, перші вокабулярії (списки слів) – до X-XIV ст. до н.е. (шумери, Китай, Єгипет) [2]. Термінологія – це сукупність термінів, що вживається в будь-якій галузі науки, а безпосередньо хімічна термінологія була введена у хімію французьким вченим А. Л. Лавуазьє. Учбовий глосарій хімічних термінів включає в себе чотири розділи, у яких близько 1400 частотних хімічних лексичних одиниць (ЛО) та словосполучень у алфавітному порядку англійською, французькою, українською та російською мовами. Під навчальним словником ми розуміємо навчальний посібник невеликого обсягу, але великої навчальної спрямованості. Частотна лексика була відібрана на матеріалі сучасних наукових друкованих публікацій [1, 3-9], включаючи інтернет-ресурси [8], тематика яких охоплює низку теоретичних і практичних питань неорганічної, органічної, фізичної, аналітичної хімії та хімії високомолекулярних сполук, що сприятиме збагаченню й поглибленню спеціальних знань майбутніх хіміків.

Учбовий глосарій такого типу як «Глосарій хімічних термінів чотирма мовами (english, français, українська, русский)» може бути використаний студентами, аспірантами, науковими співробітниками при написанні статей, підготовки доповідей та перекладу. Приклад сторінки глосарію наведено нижче.

ENGLISH - FRANÇAIS - УКРАЇНСЬКА - РУССКИЙ

ENGLISH	FRANÇAIS	УКРАЇНСЬКА	РУССКИЙ
Absolute temperature	Température *(f)* absolue	Абсолютна температура	Абсолютная температура
Absolute zero	Zéro *(m)* absolu	Абсолютний нуль	Абсолютный ноль
Absorber	Absorbeur *(m)*	Поглинач, абсорбер	Абсорбер, поглотитель
Absorption	Absorption *(f)*	Абсорбція	Абсорбция
Accelerator	Accélérateur *(m)*	Прискорювач, акселератор	Катализатор, ускоритель
Acceptor	Accepteur *(m)*	Акцептор	Акцептор
Accuracy	Précision *(f)*	Точність	Точность
Acetamide	Acétamide *(m)*	Ацетамід	Ацетамид
Acetanilide	Acétanilide *(m)*	Ацетанілід	Ацетанилид
Acetone	Acétone *(f)*	Ацетон	Ацетон
Acetylsalicylic acid (ASA)	Acide *(m)* acétylsalicylique Acide 2-(acétyloxy) benzoïque	Ацетилсаліцилова кислота	Ацетилсалицило-вая кислота
Acid	Acide *(m)*	Кислота	Кислота
Acid deposition	Dépôt *(m)* acide	Осадження кислоти	Осаждение кислоты
Acid ionization constant (k_a) Acidity constant	Constante *(f)* d'ionisation/dissociation des acides (k_a) Constante d'acidité	Константа кислотної іонізації/дисоціації (k_a), константа кислотності	Константа кислотной ионизации / дисоциации, (k_a) константа кислотности
Acid rain	Pluie *(f)* acide	Кислотний дощ	Кислотный дождь
Acid salt	Sel *(m)* acide	Кисла сіль	Кислая соль
Acid-base reaction	Réaction *(f)* acidobasique	Кислотно-лужна реакція	Кислотно-основная реакция
Acidic	Acide *(adj)*	Кислотний	Кислотный

Треба відзначити, що наша спільна співпраця філолога та фахівця у роботі над глосарієм надала позитивних результатів. Актуально було б створювати спільні професійно-орієнтовані проекти з написання посібників, підручників, словників й глосаріїв спільно з філологами та фахівцями з різних спеціальностей. Така співпраця зробить свій внесок в Україні для прогресивного рівня навчання і високого рівня професійної підготовки студентів та формування професійної компетенції.

Література:

1. 10th International Chemistry Conference Toulouse-Kiev: Toulouse, 3-5 June 2019 – Toulouse, 2019.
2. Берг Е., Феденева Ю. Культура речи и риторика для юристов: Москва, Юрай, 2016. – с.31.
3. S. Krykun, M. Dekhtiarenko, D. Canevet, V. Carre, F. Aubriet, E. Levillain, M. Allain, Z. Voitenko, M. Salle, S. Goeb // Angew. Chem. Int. Ed. – 2020. – № 2. – P. 716–720.
4. A El Haimeur, M. Makha, H. Bakkali, J. M. Gonzalez-Leal, E. Blanco, M. Dominguez, Z. V. Voitenko // Sol. Energy. – 2020. – № 195. – P. 475–482.
5. B. Derkowska-Zielinska, D. Szmigiel, A. Kysil, O. Krupka, A. Kozanecka-Szmigiel // J. Phys. Chem. C. – 2020. – № 1. – P. 939–944.
6. I. V. Levkov, A. I. Kysil, A. V. Biitseva, S. V. Shilin, N. Saffon-Merceron, T. V. Yegorova, Z. V. Voitenko // Tetrahedron Lett. – 2021. – № 67. – 152866.
7. P. K. Mykhailiuk // Chem. Rev. – 2020. – № 120. – P. 12718–12755.
8. Lexique de chimie: Alberta Education, Canada, 2015. http://www.education.alberta.ca/francais/teachers/progres/core/sciences.aspx
9. Actes du 3e Colloque international francophone en Ukraine “Langues, Sciences et Pratqiues”: Odessa, 3-4 octobre 2019 – Odessa, 2019. – 260 p.